

УДК 631.117:631:658.2

Кравчук В., д-р техн. наук, чл.-кор. НААН України, проф., Гусар В., канд. техн. наук, Погоріла В. (УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого)

До питання створення машинно-технологічних станцій з надання агропідприємствам механізованих послуг

Розглянуто проект створення та функціонування машинно-технологічних станцій з надання агропідприємствам механізованих послуг, розроблений в УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого на виконання доручення міністра аграрної політики та продовольства України від 10 жовтня 2013 р. за №18577/24-129.

Ключові слова: агропідприємства, механізовані послуги, сільськогосподарська техніка, машинно-технологічні станції.

Актуальність проблеми. Еволюція господарських структур з надання технічних і технологічних послуг агропідприємствам в Україні свідчить, що машинно-технологічні станції (МТС) ефективно виконували свої функції у період з 30-х по 90-і роки в умовах планової економіки державного регулювання [1, 2]. Зміна економічних умов у 90-х роках та недостатня адаптація до цих змін діючих господарських структур з надання технічних і технологічних послуг агропідприємствам призвели до збільшення ризиків їх функціонування, занепаду та хаотичного заповнення ринку послуг [3, 4].

В умовах обмеженого технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва України надзвичайно актуальним стає питання організації форм використання техніки і обладнання шляхом створення та ефективного функціонування машинно-технологічних станцій з надання механізованих послуг агропідприємствам різного розмірно-ресурсно-технологічного забезпечення [5, 6].

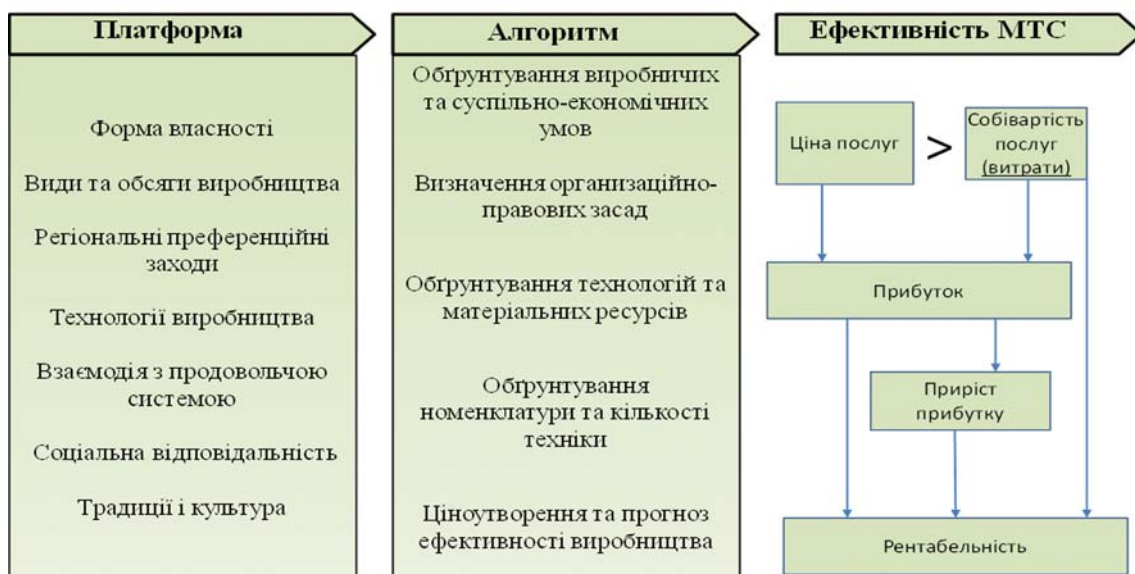
Сьогодні внаслідок неврегульованості цілої низки питань з нормативно-законодавчого та економічного-організаційного процесу створення та функціонування МТС не знаходить попиту у сільськогосподарських товаровиробників України.

Викладення основного матеріалу. На виконання доручення міністра аграрної політики та продовольства України від 10 жовтня 2013 р. за

№18577/24-129 в УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого з урахуванням інформації НДІ “Укראгропромпродуктивність”, Української асоціації аграрних інженерів, ННЦ “ІМЕСГ” та ННЦ «ІАЕ» розроблено проект створення машинно-технологічних станцій з надання агропідприємствам механізованих послуг.

Для створення рентабельних МТС в УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого розроблено платформу, що ґрунтується на організаційно-правових основах, регіональних умовах, техніко-технологічних можливостях і соціальній активності виробників. Виходячи з цієї платформи, створено алгоритм формування МТС з наступним розрахунком планової ефективності. Алгоритм базується на положеннях, які частково висвітлено в наявній науково-методичній базі, розроблений за участю УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого (рис. 1).

Існують різні організаційно-правові основи формування підприємств з надання технологічних послуг віт-

Примітка: рентабельна МТС забезпечить підтримку вітчизняних машинобудівників, зростання обсягів та якості продукції, зменшення собівартості продукції, зайнятість населення, нові робочі місця

Рис. 1 – Платформа та алгоритм формування МТС

Рис. 2 – Організаційно-правові основи формувань з надання технологічних послуг

чизняним сільгосптоваровиробникам, серед яких пріоритетним напрямом є машинно-технологічні обслуговуючі кооперативи і товариства спільного використання техніки в сегменті малотоварного сільгоспвиробництва.

Необхідно зазначити, що МТС здатні забезпечити найбільш ефективну інтенсифікацію використання техніки та впровадження сучасних агротехнологій (рис. 2).

Ефективне сільськогосподарське виробництво ґрунтується на використанні технологічних карт, в яких планується технологія виробництва, обсяги робіт, засоби виробництва і робоча сила, а також розміри матеріальних витрат. Планування робіт МТС необхідно виконувати з урахуванням сучасних технологічних карт (рис. 3).

Ефективне виконання операцій за технологічними картами можливе лише за наявності якісно підібраної

Рис. 3 – Обґрунтування технологій та матеріальних ресурсів

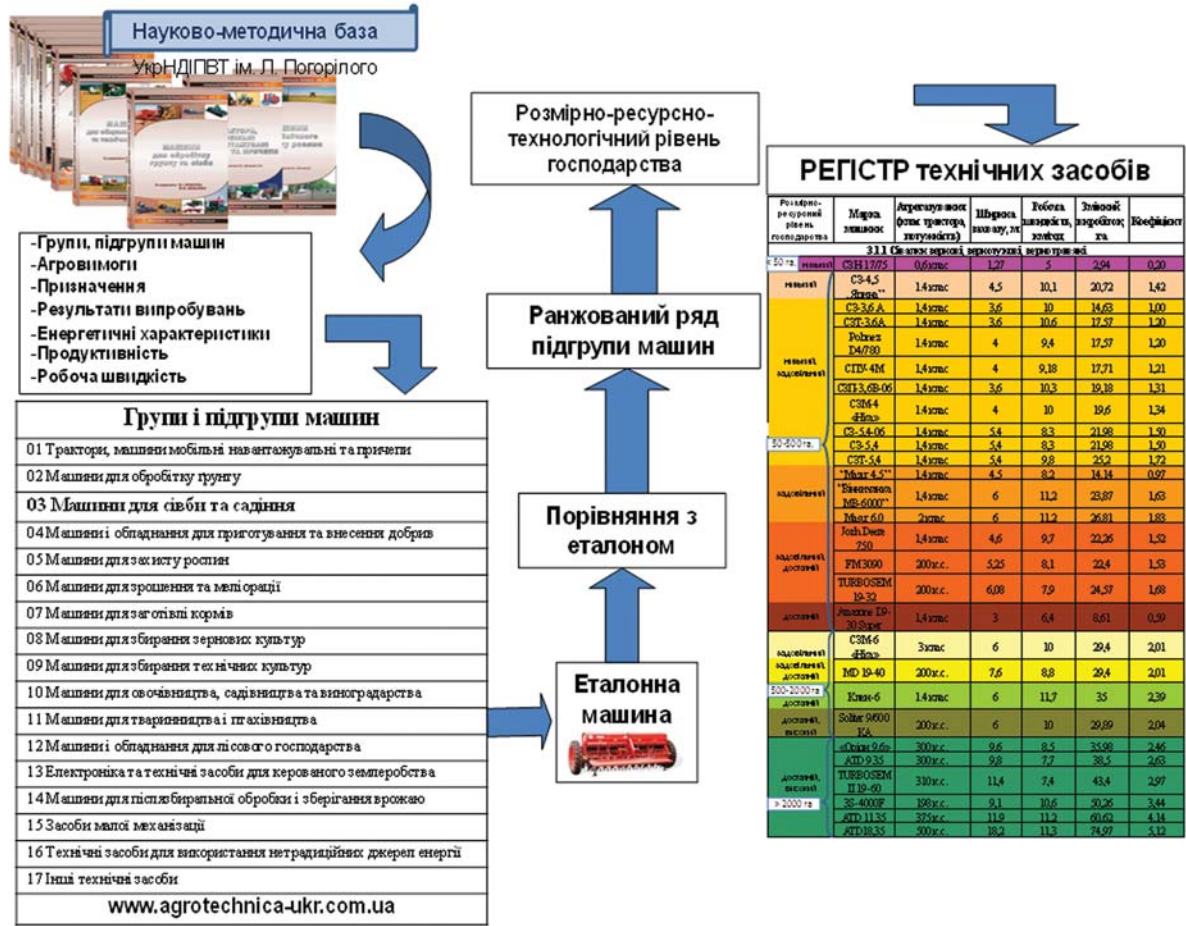

Рис. 4 – Обґрунтування набору технічних засобів

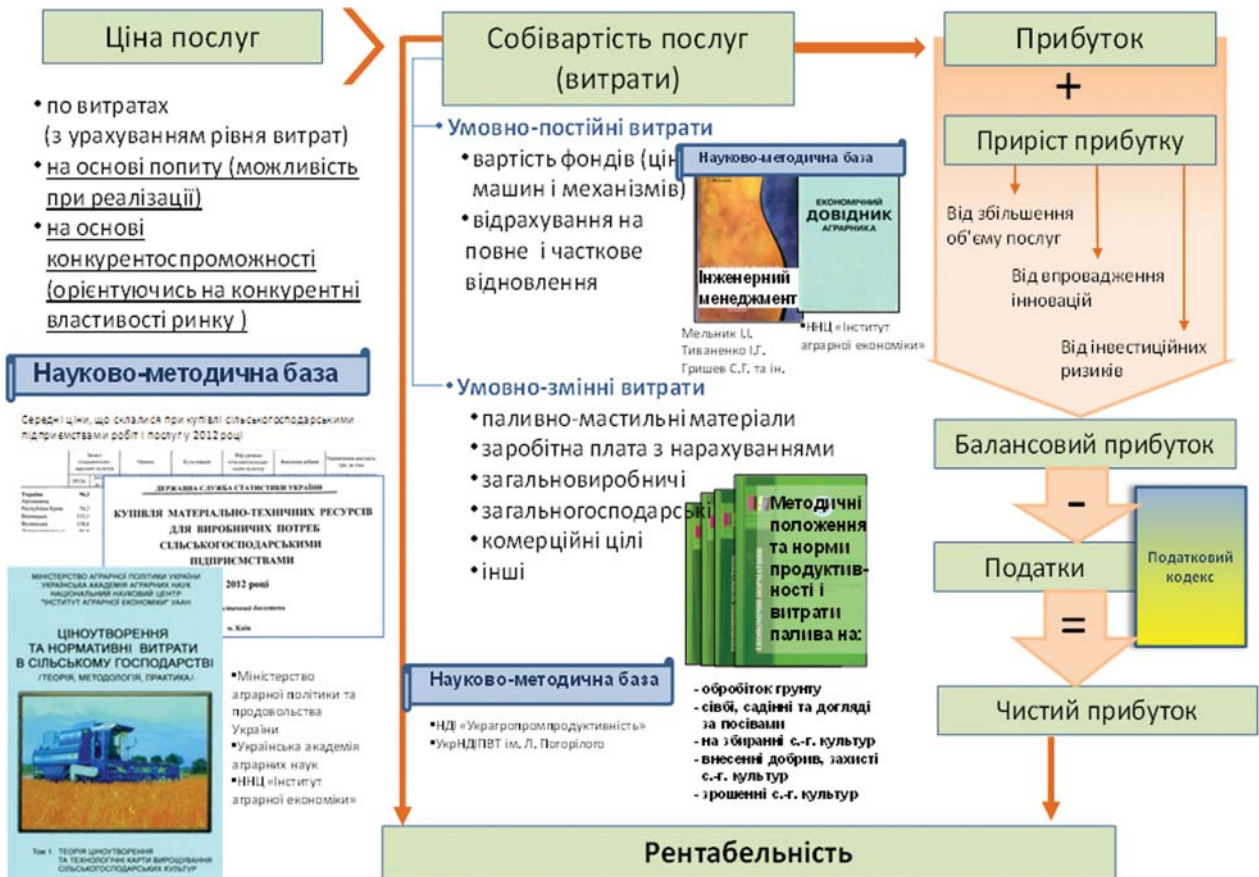

Рис. 5 – Прогноз рентабельності

техніки з використанням Регістру технічних засобів – науково класифікованого за групами і об'єктивно ранжованого переліку машин на основі багаторічних результатів випробувань (рис. 4).

Надзвичайно важливим аспектом ефективного функціонування структур з надання агропідприємствам механізованих послуг є питання прогнозування рентабельності роботи машинотехнологічної станції, що базується на застосуванні методологічних підходів з урахуванням механізму ціноутворення, формування собівартості послуг, визначення рівня нормативних витрат, а також планування приросту прибутку (рис. 5).

Як приклад реалізації алгоритму є прогнозування ефективності діяльності Хмельницької машинно-технологічної станції з надання послуг на збиранні зернових культур: термін окупності кожного з десяти зернозбиральних комбайнів становить десять років за нормативного навантаження 800 га на комбайн за один сезон.

Висновки. Реалізація проекту створення машинно-технологічних станцій з надання агропідприємствам механізованих послуг в Україні передусім передбачає:

- організація на базі УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого (за участю наукових установ НААН України) консультативно-методологічного центру з підготовки персоналу і розроблення проектів малоформатного бізнесу з надання технологічних послуг агропідприємствам;

- проведення (спільно з регіональними підрозділами АПК) моніторингу технологічних послуг за видами та обсягами робіт;

- розроблення методологічних рекомендацій щодо формування структур з надання технологічних послуг;

- розроблення механізмів державної підтримки та регіональних преференцій для створення і функціонування таких структур і нормативно-правових актів, які доцільно прийняти для прискорення реалізації проекту.

Вирішення поставлених завдань можливе шляхом підготовки і прийняття відповідних регуляторних актів Міністерством аграрної політики та продовольства України.

Список літератури

1. Петров В.М. Исторична роль машинно-тракторних станцій та перспективи їх розвитку в Україні // Економіка АПК. – 2010. – №2. – с. 102-107.

2. Гайдучий П.І., Лобас М.Г. Відродження МТС Організація машинно-технологічних станцій в ринкових умовах. – К.: НВАТ "Агроінком", 1997. – 508 с.

3. Білоусько Я.К. Техніко-технологічне забезпечення сільського господарства/Я.К. Білоусько, Ю.Я. Лузан, В.Л. Товстопят // Економіка АПК. – 2009. – №12. – С. 29-33.

4. Підлісецький Г. Економічні проблеми технічного забезпечення сільського господарства/ Г. Підлісецький, В. Товстопят // Економіка України. – 2008. – №11. – С. 81-87.

5. Кравчук В.І. Реформованому АПК - новий ринок вітчизняної сільськогосподарської техніки та послуг // Техніка АПК. – 2000. – №5. – С. 4-5.

6. Кравчук В.І. До питання формування багатофункціональних центрів технічних і технологічних послуг в АПК / В.І. Кравчук, В.В. Погорілий, В.Г. Гусар та ін. // Техніка і технології АПК. – 2013. – №4 (43). – С. 7-10.

Анотація. *Рассмотрен проект создания и функционирования машинно-технологических станций для предоставления агропредприятиям механизированных услуг, разработанный в УкрНДІПВТ им. Л. Погорілого для выполнения поручения Министра аграрной политики и продовольствия Украины от 10 октября 2013 г. за №18577/24-129.*

Summary. *A project of forming and operation of the machine and technological stations providing farmers with mechanized services developed in L. Pogorilyy UkrNDIPVT to implement the orders of the Minister of Agrarian Policy and Food of Ukraine of October 10, 2013, № 18577/24-129 is considered.*

Стаття надійшла до редакції 10 лютого 2013 р.